

LAUSUNTOYHTEENVETO

Fiskaaliset kassajärjestelmät

SELVITYS 25/2018

Harmaan talouden selvitysyksikkö		Julkaisuaika 18.9.2018	
Tekijät: Tuija Hannula Olavi Kärkkäinen		Julkinen	
Julkaisun nimi Lausuntoyhteenveto: fiskaaliset kassajärjestelmät			
Julkaisutapa sähköinen julkaisu		Sivuja 14	Liitteitä -
Lisätietoja medialle: Johtaja Janne Marttinen, puh. 029 512 6066 Apulaisjohtaja Marko Niemelä, puh. 029 512 6070 Muut yhteydenotot htsy@vero.fi			

TIIVISTELMÄ

Yhteenvetoraporttiin on koottu tietoja lausunnoista, joita annettiin fiskaalisen kassajärjestelmän soveltuvuutta koskeviin esiselvityksiin. Yhteenvedossa käsitellään koottuna lausunnonantajien esille nostamia asioita mahdollisista hyödyistä, haitoista ja huomioon otettavista seikoista.

Lausuntopyynnöllä kuultiin yli viittäkymmentä eri ministeriötä ja viranomaista, työnantaja- ja työntekijäjärjestöä sekä laite- ja järjestelmätoimittajaa.

Lausuntojen yleissävy kassajärjestelmien fiskaalisoinnille oli myönteinen, joskin huoli hallinnollisen taakan kasvamisesta ja lisääntyneistä kustannuksista tuli useassa lausunnossa esille.

Fiskaalisia kassajärjestelmiä kannatti 24 lausunnonantajaa ja 7 vastusti. Kahdella lausunnonantajalla ei ollut kantaa itse fiskaalisiin kassajärjestelmiin, vaan lausunnossa tuotiin esille muita huomioitavia seikkoja.

Osa lausunnonantajista näki fiskaalisten kassajärjestelmien **positiivisina** vaikutuksina harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan edistämisen, verotulojen kasvun verotusta kiristämättä, kilpailuneutraliteetin parantumisen ja taloushallintojen digitalisointihankkeen edistämisen. Positiivisena nähtiin myös hallinnollisen taakan keveneminen ja mahdollisuus vastata alustatalouden tuomiin haasteisiin. Järjestelmä sopisi alhaisten kustannusten vuoksi myös pienyrityksille.

Osa lausunnonantajista näki **negatiivisena** vaikutuksena, että uudistus ei vaikuttaisi tulonsalauksiin ja ohimyyntiin, kustannukset kohdistuisivat rehellisesti toimiville yritysille, hallinnollinen taakka kasvaisi ja harmaa talous voisi lisääntyä.

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	YLEISIÄ HUOMIOITA LAUSUNNOISTA.....	3
3	YKSITYISKOHTAISIA HAVAINTOJA LAUSUNNOISTA.....	4

1 JOHDANTO

Valtioneuvosto antoi harmaan talouden torjuntaohjelmassaan keväällä 2016 Verohallinnolle tehtäväksi selvittää käteisille toimialoille suunniteltujen fisikaalisten kassajärjestelmien soveltuvuutta Suomeen.

Verohallinnon työryhmä on laatinut esiselvityksen fisikaalisten kassajärjestelmien soveltuvuudesta Suomeen ja tuonut esille lainsäädäntöpuutteet kassalaitteiden toimintavaatimuksissa, sekä arvioinut uudistuksen mukanaan tuomat muutokset ja taloudelliset vaikutukset.

Työryhmä esitti laaditun selvityksen perusteella, että Suomessa otettaisiin käyttöön ohjelmistopohjainen online-kassajärjestelmä. Järjestelmään siirtymisen kokonaiskustannukset olisivat noin 140 miljoonaa euroa ja arvioitu lisääntynyt verotuotto noin 120 - 140 miljoonaa euroa vuodessa.

Toteutuessaan uudistuksen hyötyinä katsottiin olevan harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan tehostuminen, kilpailuneutraaliteetin paraneminen, tehostunut verotuksen jälkivalvonta ja taloushallintojen digitalisaation edistäminen. Toteutuessaan fisikaaliset kassajärjestelmät mahdollistaisivat myös sähköisen verkkokaupan ja ns. alustatalouden verotuksellisten haasteiden hallinnan sekä edistäisivät mahdollisesti uusien maksamisessa tapahtuvien muutosten toteutumista.

Selvitys julkaistiin harmaatalous ja talousrikollisuus sivustolla 12.6.2018. Lausuntopyyntö toimitettiin 52 taholle, lausuntoja saatiin 33 kappaletta. Määräaikaan 16.8.2018 mennessä saapui 31 lausuntoa ja kahdelle lausunnonantajalle jatkettiin lausuntoaikaa 28.8.2018 saakka. Lausunnoista 3 tuli tahoilta, joilta ei erikseen pyydetty lausuntoa¹.

Lausunnonantajista 24 piti uudistuksen toteuttamista vaikutuksiltaan positiivisina ja toteuttamista kannatettavana. Lausunnonantajista 7 ei kannattanut uudistusta ja 2 ei ottanut suoraan kantaa työryhmän ehdotuksiin, vaan halusi tuoda esille tarpeelliseksi katsomiaan näkökohtia jatkovalmisteluun.

Lausuneet tahot:

Ministeriöt ja viranomaiset

- Valtiovarainministeriö +
- Työ- ja elinkeinoministeriö -
- Liikenne- ja viestintäministeriö +
- Maa- ja metsätalousministeriö -
- Sisäministeriö poliisiosasto +
- Poliisihallitus +
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto +
- Finanssivalvonta +
- Etelä-Suomen aluehallintovirasto elinkeinoluvat +
- Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV +
- Valvira +
- Tietosuojavaltuutettu ()
- Valtioneuvoston kanslia ()

---

¹ Taksiliitto, RTECO-hanke ja Solteq Oy.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

- Finanssiala ry +
- Teknologiateollisuus ry +
- Palta ry +
- Majoitus- ja ravitsemisalalan työnantajat MARA ry +
- Palvelualojen ammattiliitto PAM ry +
- Suomen ammattijärjestöjen keskusliitto SAK +
- Suomen Taksiliitto +
- Taloushallintoliitto +
- Suomen yrittäjät ry. -
- Kaupan liitto ry -
- Päivittäistavarakaupan liitto ry -
- Suomen Bensiinikauppiaiden ja Liikennepalvelualojen Liitto ry (SBL ry) -

Yritykset, muut

- OP pankkikeskus +
- NETS maksuliikennevälittäjä +
- RTECO hanke +
- Kassamagneetti Oy laitetoimittaja +
- Solteq Oy laitetoimittaja +
- Finnpos kassajärjestelmät +
- Secho Brothers Oy (kuittilompakko) +
- SKJ kassajärjestelmät Oy -

- + kannattaa
- ei kannata
- () ei lausuttavaa

2 YLEISIÄ HUOMIOITA LAUSUNNOISTA

Verohallinnon työryhmän esitys fiskaalisten kassajärjestelmien käyttöönotosta Suomessa sai pääosin kannattavan vastaanoton.

Lausunnoissa esitettiin kuitenkin toisistaan poikkeavia näkemyksiä uudistuksen vaikutuksista.

Online-kassajärjestelmien positiivisina puolina nähtiin:

- edistää harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaa
- lisää verotuloja
- tukee taloushallintojen digitalisointia
- tukee uusien maksutapojen kehittymistä
- parantaa kilpailuneutraaliteettia
- antaa yrittäjille parantuneet mahdollisuudet taloushallintonsa hallintaan
- pienentää hallinnollista taakkaa
- on jatkossa kustannustehokas ja laajenee liiketoiminnan mukana joustavasti
- mahdollistaa jatkossa esimerkiksi alustatalouden tulojen saattamisen verotuksen piiriin
- helpottaa pienyrittämisen taloushallintoa

Online-kassajärjestelmien negatiivisina puolina nähtiin:

- ei vaikuta tulonsalauksiin ja ohimyyntiin
- taloudellisesti raskas yrityksille
- tavoitellaan täydellistä yritystoiminnan ja samalla kansalaisen kontrollia harmaan talouden torjumisen keinona
- ei kansantaloudellisesti tehokas tapa torjua harmaata taloutta ja muita etuja ei selvitetty riittävästi
- kustannusten kohdistuminen jo rehellisesti toimiville yrityksille
- hallinnollisen taakan kasvu
- valvonta tulisi tehdä maksukorttidatasta
- ei tosiasiassa vaikuta harmaaseen talouteen
- lisää harmaata taloutta

3 YKSITYISKOHTAISIA HAVAINTOJA LAUSUNNOISTA

Suurin osa lausunnonantajista suhtautui positiivisesti fiskaalisiin kassajärjestelmiin ja näkivät että niiden toteuttaminen edistäisi mm. harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaa sekä taloushallintojen digitalisointia.

Ministeriöistä Työ- ja elinkeinoministeriö sekä Maa- ja metsätalousministeriö eivät kannataneet fiskaalisia kassajärjestelmiä. Kassalaitetoimittajista yksi oli uudistuksen toteuttamista vastaan. Muuten laitetoimittajien vastaanotto oli positiivinen.

Voimakkain vastustus fiskaalisiin kassajärjestelmiin oli Päivittäistavarakaupalla, Kaupanliitolla sekä Suomen yrittäjillä, jotka eivät nähneet uudistuksessa harmaan talouden torjunnalle, kilpailuneutraliteetille tai taloushallinnon digitalisoinnille merkittäviä hyötyjä. Kynnyksymykseksi näytti perusteluissa nousevan hallinnollisen taakan kasvu ja lisääntyneet kustannukset kunnollisille yrityksille. Taloushallinnon digitalisaation eteneminen katsottiin parhaiten tapahtuvan vapaaehtoisuuden kautta.

Valtiovarainministeriö pitää fiskaalisille kassajärjestelmille asetettuja tavoitteita tärkeänä ja kannattaa selvityksessä esitettyjen hyötyjen tavoittelua. Kassajärjestelmien käyttöönotolla voitaisiin arvioida olevan positiivisia vaikutuksia. Uudistuksessa tulee huomioida tietosuojaan liittyvät kysymykset ja jos Suomessa päätettäisiin ottaa käyttöön fiskaaliset kassajärjestelmät, kyse olisi valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan useamman vuoden huolellisen ja laaja-alaisen valmistelun vaatimasta hankkeesta.

VM kiinnitti huomiota siihen, ettei kustannuksia syntyisi yrityksille, jotka toimivat tällä hetkellä täysin oikein. Selvityksessä ei ole käsitelty mahdollisia vaikutuksia rahoitusmarkkinoilla toimiviin yrityksiin. Esimerkiksi luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) tarkoitetut luottolaitokset vastaanottavat käteisvaroja, jotka kirjataan kassajärjestelmään. Kyse ei ole perinteisestä kassakoneesta, mutta tapahtuma kirjataan luottolaitoksen järjestelmään ja siitä annetaan asiakkaalle tosite. Samoin maksulaitoslain (297/2010) 1 §:n mukaan maksulaitokset voivat tarjota maksupalveluna rahanvälitystä. Valtiovarainministeriö pitää välttämättömänä, että jatkovalmistelussa otetaan selvästi kantaa mahdollisen lainsäädännön soveltamisalaan ja soveltamisalan ulkopuolelle jäävän toimintaan sekä laaditaan näiden osalta kattavat vaikutusarviot.

Fiskaalisen kassajärjestelmän hyödyntämistä alustataloudessa tulee selvittää laajemmin.

Työ- ja elinkeinoministeriö TEM kannattaa asian jatkoselvittelyä ja suhtautuu varauksella positiivisesti uudistukseen, vaikka ei sitä kannatakaan. TEM:n näkemyksen mukaan tulee selvittää ja arvioida vaihtoehtoisia tapoja torjua harmaata taloutta. Jatkotyössä olisi tärkeä selvittää muita vähemmän raskaita keinoja, joilla voitaisiin päästä samoihin tavoitteisiin. Lisäksi tulisi arvioida kassajärjestelmäuudistuksen toteuttamista jollain kevyemmällä tavalla tai osittain. TEM esittää, että järjestelmän toimintaa kokeillaan ensin jollain pienemmällä yritysjoukolla ja/tai toimialalla esimerkiksi määräaikaisesti (esim. ravintola-ala). TEM pyytää selvittämään voitaisiinko harmaata taloutta torjua esimerkiksi asettamalla kassajärjestelmälle vähimmäisvaatimukset, valvomalla tätä ja asettamalla sanktiot noudattamatta jättämiselle.

Liikenne- ja viestintäministeriö kannattaa fiskaalisen kassajärjestelmän käyttöönoton jatkovalmistelua. Esitys vaikuttaisi helpottavan verovelvoitteiden noudattamisen valvontaa ja olisi siten hyvä esim. kilpailuneutraliteetin näkökulmasta. On hyvä, että verovalvontaa kehitettäisiin poikkihallinnollisesti, jolloin tarve toimialakohtaisille ratkaisuille vähenee. Liikenne- ja viestintäministeriö esittää, että järjestelmän laajentaminen yritysten väliseen kauppaan ja alustatalouteen otettaisiin yhdeksi kehitystyön lähtökohdaksi.

Maa- ja metsätalousministeriö MMM pitää esitettyjä fiskaalisia kassajärjestelmiä tavoitteiltaan, harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunta, lähtökohtaisesti perusteltuna. Harmaan talouden tehokkaalla torjunnalla edistetään tervettä kilpailua ja parannetaan rehellisesti toimivien toimijoiden toimintaedellytyksiä.

MMM:n mukaan ehdotuksella tavoitellaan täydellistä yritystoiminnan ja samalla kansalaisen kontrollia harmaan talouden torjumisen keinona. Vaikka harmaan talouden torjuminen on yleisen edun mukaista, niin tällä esityksellä saattaa olla enemmän myös muita kuin rahassa laskettavia negatiivisia vaikutuksia. Toisin kuin esiselvityksen I osassa todetaan, esitetyllä lainsäädännöllä saattaa olla suuri negatiivinen vaikutus suomalaisten suhtautumiseen yritysjyyteen ja sitä kautta yleiseen ilmapiiriin, koska esityksen taustaolettamuksena näyttäisi olevan, että kaikki liiketoiminnan harjoittajat ovat jo lähtökohtaisesti epäluotettavia. Maa- ja metsätalousministeriö ei tue tällaista lähestymistapaa. Suomalaisen yhteiskunnan yhtenä vahvuustekijänä on luottamus, jota ei saavuteta lisäämällä lainsäädäntöä ja valvontaa.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää esitystä kannatettavana. SM katsoo, että puskuroitu online-järjestelmä oheisvaikutuksineen olisi Suomeen paras ratkaisu. Fiskaalinen kassajärjestelmä ja sen mahdollistamat sovellutukset tulisivat eittämättä johtamaan käteiskaupan vähenemiseen suomalaisessa yhteiskunnassa. Tällaista tapahtumaketjua SM pitää monellakin tapaa positiivisena. Yritysten on hankalaa maksaa pimeää palkkaa työntekijöille, kun kirjanpidon ulkopuolista käteistä rahaa ei ole. Yritysten tilinpäätökset osoittavat parempaa tulosta, koska tulonsalaus muun muassa voitonjaossa on vaikeampaa. Yritysten tulostulon parantuessa tarvittavat työntekijät palkataan oikeasti töihin. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen kannalta kehityssuuntaa ei niin ikään voida pitää huonona. Käteisen rahan vähenemisellä on yhteiskunnassa vaikutuksia myös turvallisuuteen laajemminkin mielessä.

Ajantasainen fiskaalinen kassajärjestelmä voi tuottaa rikosten paljastamiseen ja estämiseen merkittävää lisätietoa talous-, huumausaine- ja järjestäytyneen rikollisuuden selvittämiseksi sekä terrorismin torjuntaan. Verohallinnon oikeutta luovuttaa tietoja Online-kassajärjestelmästä poliisille esitutkintaa ja poliisitutkintaa varten tulee turvata lain säännöksellä muiden lakien salassapidon tai tietosuojan sitä estämättä.

Poliisihallitus pitää esitystä kannatettavana. Ehdotettu fiskaalisen kassajärjestelmän käyttöönotto yhdessä kuitinantovelvollisuuden varmistavan säätelyn kanssa olisi osaltaan keino vaikeuttaa tekaistujen myyntitositteiden käyttöä liiketoiminnan tuloksen vääristelyssä. Järjestelmän käyttöönotolla ei kuitenkaan voida kokonaan estää ohimyyntiä ja verovilppiä. Järjestelmän käyttöönotto tukisi asioiden jälkikäteistä selvittelyä esitutkinnassa.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto toteaa, että verojen oikea-aikaisen ja -määräisen kertymisen turvaaminen edellyttäisi fiskaalisten kassajärjestelmien laajamittaista käyttöönottoa. Tämä edistäisi samalla kilpailuneutraliteettia markkinoilla, mikä on usein harmaan talouden torjunnassa keskeinen myönteinen vaikutus. Samalla torjuttaisiin epätoivottavan kilpailuedun saamista verovilpillä, ja estettäisiin muitakin yrityksistä ajautumasta verovilpin tielle. Näin ollen mitä paremmin kilpailuneutraliteetista tässä mielessä pystytään pitämään kiinni, sitä vahvempana onnistutaan veropohja säilyttämään.

KKV esittää, että liikevaihtorajaa tulisi harkita lain soveltamisessa. Ruotsissa liikevaihtoraja on 42 400 kruunua vuodessa. Toisaalta Suomessa arvonlisäverolaissa sovellettava verovelvollisuuden kynnys on enintään 10 000 euron liikevaihto tilikaudessa. Myös lakia kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa sovelletaan, jos liike- ja ammattitoiminnan liikevaihto on enemmän kuin 10 000 euroa tilikaudessa.

Toisaalta millään teknisen valvonnan toteutuksilla ei voida estää liiketoimintatapahtumien jättämistä kokonaan kirjaamatta kassajärjestelmään. Tätä taustaa vasten harmaan talouden torjunta pelkästään ohimyyntinkin estämiseksi/vähentämiseksi muodostaa laajemman toimenpidekokonaisuuden kuin vain fiskaalisten kassajärjestelmien käyttöönoton.

Finanssivalvonta toteaa, että fiskaalisilla kassajärjestelmillä on vaikutusta kauppohen maksupäätteisiin ja maksupääteohjelmiin. Fiskaalisilla kassajärjestelmillä voidaan edistää esiselvityksessä kuvattujen tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi Finanssivalvonta kiinnittää lausunnossaan huomiota kassajärjestelmien uusimisen vaikutuksiin kauppohen maksupäätteisiin ja maksupääteohjelmistoihin. Vaikutusten kattava arviointi tulee tehdä PCI-DDS standardi huomioimalla käsiteltäessä maksukortin numeroa tai kortinhaltijan tietoja.

Aluehallintoviraston elinkeinovalvonta toivoo, että fiskaalisen kassajärjestelmän soveltuvuuden jatkotyössä pohditaan ja arvioidaan järjestelmän sopivuutta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan lain (444/2017) valvonnan näkökulmasta.

Lisäksi aluehallintovirasto katsoi, että esiselvityksessä kuvattu fiskaalinen kassajärjestelmä ja toimiva viranomaisten välinen tietojenvaihto voisi mahdollistaa myös tehokkaan tavan valvoa rahanpesulain rekisteröitymisvelvoitteen noudattamista.

Valtiontalouden tarkastusvirasto pitää tärkeänä kassajärjestelmien uudistuksessa uudistuksen nivoutumista käytössä oleviin ja käyttöön otettaviin järjestelmiin ja laitteisiin. Esiselvityksessä todetaankin, että tärkein tekijä kassajärjestelmien uudistuksessa on, että lain-säädännöllä asetetut vaatimukset käytettäville sovelluksille ja laitteille ovat helposti toteutettavissa, tehokkaita ja helppoja asentaa markkinoilla oleviin laitteisiin. Lain vaatimusten tulee olla sovellettavissa niin perinteisiin kassalaitteisiin kuin edistyneisiin kassajärjestelmiin unohtamatta uusia maksusovelluksia ja maksualustoja.

Esitettyjä kassajärjestelmän toiminnallisia lähtökohtia voidaan pitää hyvänä. Tärkeää on myös se, että uudistuksesta ei aiheudu sen tavoitteisiin nähden liian raskasta hallinnollista taakkaa millekään toimijalle ja että kassajärjestelmän tekniset ratkaisut ovat toiminnallisesti sellaisia, että uudistuksella asetetut harmaan talouden torjunnan tavoitteet voidaan saavuttaa ja että mahdollisimman monet toimijat toteuttavat uudistuksen tavoitteita.

VTV toteaa lausunnossaan, että uudistus aiheuttaisi toteutuessaan kustannuksia kaikille uudistuksen piiriin kuuluville toimijoille. Uudistuksen kustannuksia on esiselvityksessä arvioitu yleisellä tasolla.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) esittää lausunnossaan, että tyyppihyväksytyt kassajärjestelmät ovat perusteltu osa sekä harmaan talouden torjuntaa että elinkeinonharjoittamisen kirjanpitoa ja osto- ja myyntitapahtumien raportointia sujuvoittava tekijä.² On kuitenkin syytä huomioida, etteivät ne välttämättä estäisi esimerkiksi ohimyyntitapauksia tai muita veronkiertoon liittyviä vilpejä. Fiskaalinen kassajärjestelmä ei olisi yhdenvertainen vaatimus turvaamaan kilpailuneutraliteettia.

Fiskaalisten kassajärjestelmien lisäksi vilpilliseen elinkeinonharjoittamiseen liittyvään toimintaan päästään tehokkaasti puuttumaan myös viranomaisyhteistyönä suoritettavalla valvonnalla, ohjauksella, neuvonnalla sekä sanktiokäytäntöjen ja viranomaisten tiedonkulun tehostamisella. Alkoholielinkeinossa rangaistuksen pelotevaikutuksella on merkittävä vaikutus teon uusimisen näkökulmasta, sillä jo yksittäinenkin teko voi horjuttaa alkoholilain 13 §:n mukaisia luvanhakijaan tai -haltijaan liittyviä yleisiä edellytyksiä.³

² Ks. RTECO-hankekokonaisuudesta. Työryhmän verkkosivut, 2018.

<https://www.teknologiateollisuus.fi/fi/rteco>.

³ Esimerkiksi 13 §:n 4 momentin arvioinnissa otetaan 1–2 kohdan mukaan huomioon muun muassa, jos hakija tai henkilö on huomattavissa määrin tai toistuvasti laiminlyönyt verojen tai muiden julkisten maksujen suorittamista, hakija tai henkilö on ulosmittauksen tai muun selvityksen mukaan muutoin kuin tilapäisesti kykenemätön vastaamaan veloistaan.

Tietosuojavaltuutetun toimisto kiinnitti huomiota hankkeen GDPR-asetuksen vaatimusten täyttämiseen. Muilta osin TVT ei lausunut hankkeesta.

Valtioneuvoston kanslian näkemyksen mukaan esiselvitys on valmisteltu kattavasti ottaen huomioon asiaan liittyvät eri näkökulmat eikä sillä siten ole lausuttavaa asiassa.

Finanssiala lausui, että tietojen raportoinnissa tulisi hyödyntää jo olemassa olevia teknisiä ratkaisuja, jolloin kustannukset myyjäryityksille olisivat mahdollisimman pienet. Lisäksi toteutuksen tulee mahdollistaa kuitenkin jatkokäyttö ostajaryityksessä.

Raportointi tulee olla mahdollista myös uusien maksamisen tapojen osalta. Muutoin kustannukset kohdistuvat vain perinteisten kassa- ja maksupäätejärjestelmien käyttäjille. Siksi tekninen toteutus tulisi tehdä yhdessä alan toimijoiden kanssa, jotta muutos olisi kaikille osapuolille mahdollisimman kustannustehokas.

Teknoliateollisuus ry kannattaa kaikkea harmaan talouden karsimista. Teknoliateollisuus pitää esiselvityksen periaatteita kannatettavina ja elinkeinoelämän digitalisointia edistävänä.

Fiskaalisten kassajärjestelmien toteuttaminen Verohallinnon esittämällä tavalla tukee yritysten tavoitteita RTECO-kehitystyössä. Teknoliateollisuus tukee Verohallinnon tulevaisuuteen suuntaavia digitaalisia ratkaisuja.

Kuten Verohallinto selvityksessään esittää, digitalisaatio tulisi nähdä mahdollisuutena edistää verotuksen ennustettavuutta ja tehokkuutta. Verotuksen digitalisointi, automatisointi ja reaaliaikaistaminen voisivat tuoda merkittäviä säästöjä sekä valtiolle että yrityksille. Näiden osalta olisi hyvin tärkeää saada uudistuksia aikaan vähintäänkin EU:n alueella. Mitä laajemmalla alueella verotusmenettelyä saataisiin uudistettua yhtenäisin teknisin ratkaisuin, sitä laajempi olisi hyöty Suomessakin ja suomalaisyrityksille. Myös OECD asettui väliraportissaan⁴ kannattamaan digitaalisten työkalujen käyttämistä verotuksen tehostamiseksi ja ennustettavuuden parantamiseksi.

Teknisenä peruslähtökohtana teknoliateollisuus pitää puskuroitua online-järjestelmää perusteltuna. Teknisiä ratkaisuja tulisi linjata nopeasti, jotta väliaikaisratkaisuilta ja mahdollisilta vääriltä investoinneilta vältyttäisiin. RTECO-hankkeen kannalta on olennaisinta, ettei RTECO-hanke viivästy tai pysähdy näitä teknisiä linjauksia odoteltaessa.

Palta ry kannattaa harmaan talouden torjuntaan kohdistuvia toimia, jos toimet ovat oikealla tavalla mitoitettuja, eivätkä ne aiheuta kohtuuttomia kustannuksia yrityksille, jotka hoitavat lakisääteiset velvoitteensa. Esimerkiksi televiestintäalalla ei esiinny harmaata taloutta, mutta uusien kassajärjestelmien investoinnit ja käyttöönotto voisivat tuoda merkittäviä kustannuksia kolmelle kansalliselle operaattorille lähes kahden sadan myynti- ja palvelupisteen verkoston osalta. Siten mahdollisia toimenpiteitä luotaessa tulisi arvioida tarkemmin harmaan talouden yleisyys ja uudistuksen hyöty-kustannusanalyysi eri toimialoilla.

Pienille ja/tai satunnaisille toimijoille Verohallinnon tulisi tarjota helppo ja maksuton palvelu (esim. sovellus matkapuhelimessa), jolla verotieto voidaan toimittaa asianmukaisesti.

Kannatettava tavoite esiselvityksessä on taloushallinnon digitalisaation vauhdittaminen, jota uusien kassajärjestelmän käyttöönotto voisi vauhdittaa. Tällä hetkellä on käynnissä rakenteisen sähköisen kuitin (eKuitti) kehittäminen Teknoliateollisuus ry:n koordinoimassa RTECO-hankkeessa. Muutuskustannusten hallitsemiseksi olisi tärkeää, että rakenteisten

⁴ OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project: Tax Challenges Arising from Digitalisation – Interim Report 2018. Kappale 7.3: Digitalisation and tax compliance ja 7.4: Emerging frontiers for tax and digitalisation, s. 202-208.

sähköisten kuittien vaatimukset otetaan huomioon samanaikaisesti mahdollisen fisikaalisen kassajärjestelmän kanssa. Käsiteltävän tietosisällön on oltava tarpeeksi kattava, jotta dataa voidaan hyödyntää muussakin julkishallinnon edellyttämässä raportoinnissa.

Teknisiä ratkaisuja tulisi linjata nopeasti, jotta väliaikaisratkaisuilta ja virheinvestoinneilta vällyttäisiin.

Ongelmallista myös on se, ettei fisikaalisella kassajärjestelmällä voida eliminoida aukottomasti harmaata taloutta. Käteismaksuissa myyntitapahtumia voitaisiin helposti lyödä jatkossa myös ohi kassajärjestelmän.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry katsoo, että fisikaaliset kassajärjestelmät on kytkettävä kiinteästi e-kuittihankkeeseen. Järjestelmiä kehitettäessä on hyödynnettävä täysipainoisesti e-kuittihankkeen tarjoamat mahdollisuudet. Jos fisikaaliset kassajärjestelmät otetaan käyttöön, soveltamisalan on oltava alusta lähtien laaja. Soveltamisalan on koskettava myös sähköistä verkkokauppaa ja alustataloutta.

MaRa katsoo, että siirtyminen online-pohjaisiin kassajärjestelmiin on perusteltua. Velvoite aiheuttaa kuitenkin yrityksille kustannuksia järjestelmää käyttöön otettaessa. Fisikaalisiin kassajärjestelmiin siirryttäessä on kevennettävä yritysten tiedonantovelvollisuutta Verohallinnolle, jolloin järjestelmän aiheuttamat kustannukset pystytään kuolettamaan.

Palvelualojen ammattiliitto PAM kannattaa Verohallinnon työryhmän esitystä siitä, että Suomessa otettaisiin käyttöön ohjelmistopohjainen reaaliaikainen kassajärjestelmä (fisikaalinen kassajärjestelmä). PAM:in kantana on, että uudistus tulisi toteuttaa mahdollisimman kattavasti eri toimialoilla.

PAM korostaa, että uudistuksessa tulee ottaa huomioon palvelualojen monimuotoisuus: Palvelualoilla toimivat yritykset muodostavat hyvin heterogeenisen joukon paikallisista yksinyrittäjistä suuriin, tuhansia työntekijöitä työllistäviin monikansallisiin yrityksiin. Täten myös yritysten liikevaihto sekä investointi- ja henkilöstöresurssit vaihtelevat merkittävästi. Hankkeen toteuttamiseen tulee vara riittävä siirtymäaika.

Alustatalouteen perustuvat palvelut kasvavat nopeasti palvelualoilla. PAM pitää hyvänä sitä, että järjestelmää olisi mahdollista laajentaa koskemaan myös alustataloutta.

Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK kannattaa fisikaalisen kassajärjestelmän käyttöönottamista Suomessa. SAK yhtyy Verohallinnon työryhmän näkemykseen, jonka mukaan puskuroitu online-järjestelmä on varteenotettavin vaihtoehto. Tällöin yrityksen myyntitapahtumat tallentuvat puskuriin mahdollisissa verkon virhetilanteissa ja siirtyvät Verohallintoon verkkoyhteyden palautuessa.

SAK kannattaa fisikaalisen kassajärjestelmän toteuttamista laajassa mittakaavassa koskien 170 000 yritystä. Yrityksille koituvat perustamis- ja käyttökustannukset jäävät hyvin maltillisiksi, varsinkin kun ottaa huomioon mahdollisen hallinnollisen taakan kevenemisen. SAK pitää myös positiivisena fisikaalisen kassajärjestelmän mahdollisuutta vastata verkkokaupan ja alustatalouden verotuksellisiin haasteisiin.

Suomen Taksiliitto kannattaa esitystä ja esittää lausunnossaan, että kassajärjestelmän käyttöönotosta ja ylläpidosta aiheutuva kustannus ei ole niin suuri, että siitä muodostuisi este yrittäjyydelle. Henkilökuljetusalalla alkuinvestointi on noin 1 500 euroa ja vuotuinen ylläpitokustannus on alle 500 euroa.

Harmaan talouden torjunnassa ennaltaehkäisyllä on suuri merkitys. Lainsäädännön ei tule mahdollistaa toimintaa, jossa tulojen ilmoittamatta jättäminen on mahdollista. Jotta kiusausta tulojen ilmoittamatta jättämiseen ei henkilökuljetusalalla syntyisi, tulee kaikilta toimijoilta edellyttää kiinteästi ajoneuvoon asennettua kassajärjestelmää. Näin voidaan var-

mistua siitä, että kaikki ajoneuvolla ajettavat kilometrit tulevat eritellyksi joko ammatti- tai siviiliajoiksi. Tämä erittely on olennaista, jotta ajoneuvon kulut sekä niiden sisältämä arvonnalisävero saadaan jyvitettyä oikein kirjanpidossa.

Tietojen vertailtavuuden varmistamiseksi, ammattiajot tulisi eritellä tuottaviin ja tuottamattomiin kilometreihin. Näitä tietoja vertailemalla voidaan yrityksistä erottaa potentiaaliset kassan ohimyyntiä harjoittavat. Kassan ohimyyntiin vaikeuttamiseksi tulisi järjestelmässä olla matkustajantunnistus, kuten Tanskassa.

Kassajärjestelmän tulisi myös tallentaa kaikki auton tapahtumat tietokantaan, joka olisi valvovan viranomaisen käytettävissä. Tallennetusta tietokannasta voisi kartoittaa riskiyritykset, jolloin verovalvonta voitaisiin kohdistaa kustannustehokkaasti. Tätä mahdollisuutta hyödynnettiin menestyksellä taksien kohdennetussa verovalvonnassa vuonna 2016.

Taloushallintoliitto puoltaa fiskaalista kassajärjestelmää ja näkee hankkeen merkittävänä ja positiivisena kehittymismahdollisuutena sekä yritysten liiketoimintaympäristön, että taloushallinnon palveluntuottajien kannalta. Fiskaalinen kassajärjestelmä:

- Auttaa saamaan yritykset samalle lähtöviivalle kilpailutilanteessa
- Alentaa taloushallinnon kustannuksia
- Parantaa pk-yrityksen talousraportointia
- Tukee Suomen yrityskentän eKuitti-hanketta

Suomessa on kehittymässä yritys-elämän omista tarpeista ja kaupallisten toimijoiden voimin sähköisten kuittien välitysjärjestelmä. Järjestelmää voidaan verrata jo tuttuun verkkolaskutukseen, sillä erolla, että laskujen sijaan myyjältä ostajalle välittyy sisällöltään standardoitu rakenteinen kuitti eli eKuitti. Käytännössä eKuittin sisältö ja rakenne on sama kuin Finvoice-verkkolaskun. Fiskaalisen kassajärjestelmän käyttöönotto tukee oivallisesti tätä yritys-elämän omaa hanketta. Hankkeissa on teknisesti ja toiminnallisesti merkittäviä yhtäläisyyksiä ja niiden toteutus yhteisenä hankkeena alentaa merkittävästi kokonaiskustannuksia, joita isoista hankkeista väistämättä yritys-kentälle aina aiheutuu. Ilmoituksissa Verohallinnolle tulisi hyödyntää samaa eKuitti-rakennetta, jota yritykset hyödyntävät omassa toiminnassaan muutoinkin.

Fiskaalinen kassajärjestelmä siis tukee yrityskentän omaa hanketta. Digitaalisen kuittitiedon avulla yritysten taloushallintoa voidaan automatisoida ja kustannuksia alentaa merkittävästi, oli kyse sitten suuryrityksestä tai pk-yrityksestä. Taloushallintoliitto korostaa sitä, että automaatiomahdollisuus ja kustannussäästöt kohdistuvat sekä laskuttavaan yritykseen että ostavaan yritykseen. Erityisesti ostavissa yrityksissä manuaalinen kuittien käsittely aiheuttaa merkittäviä kustannuksia.

Rakenteinen kuittitieto mahdollistaa sen, että erityisesti pk-yritykselle voidaan tuottaa laadukkaampaa ja ajantasaisempaa tietoa myynneistä ja kuluista liikekumppani- ja tuotetasolla. Nykyisellään tämä informaatio jää yleensä hyödyntämättä pk-yrityksissä, toimi yritys sitten myyjän tai ostajan roolissa.

Suomen Yrittäjien näkemyksen mukaan tavoite vähentää harmaata taloutta ja siten parantaa yritysten kilpailuneutraaliteettia on kiistatta perusteltu ja kannatettava. Verohallinnon selvityksessä kuitenkin todetaan, että kuluttajakaupassa merkittävä kilpailuhaittaa aiheuttava petosmuoto on myynti kassan ohi. Suomen Yrittäjien käsityksen mukaan ehdotettu fiskaalinen kassajärjestelmä helpottaisi puuttumista vain niihin petosmalleihin, jotka tapahtuvat myynnin kirjauduttua kassajärjestelmään. Ehdotetulla uudistuksella voitaisiinkin käytännössä puuttua vain hyvin kapeaan osaan kuluttajakaupan petosmalleista. Edellä mainituista syistä ehdotettu fiskaalinen kassajärjestelmä olisi Suomen Yrittäjien mukaan tehokas ratkaisu merkittävimpiin ongelmiin eli ohimyyntiin.

Lisäksi asiassa olisi Suomen Yrittäjien mukaan syytä selvittää, voisiko pakollisella kassajärjestelmällä olla myös harmaata taloutta lisääviä vaikutuksia esimerkiksi niissä palveluissa, joissa tällä hetkellä toimitaan käteiskuiteilla.

Suomen Yrittäjien näkemyksen mukaan arvioidut kustannukset ovat pk-yritysten kannalta merkittäviä ja niiden hintahaarukka on suuri. Kustannusten vähennyskelpoisuus verotettava tulosta ei kompensoisi kustannuksia kokonaan yrityksille. Lisäksi on tärkeää huomioida ehdotuksen kokonaiskustannukset oikein toimivalle yritykselle. Oikein toimivien yritysten ja yrittäjien hallinnollisia kustannuksia tai järjestelmästä aiheutuvaa muuta mahdollista hallinnollista taakkaa ei tulisi lisätä.

Suomen Yrittäjät katsovat, että maksuliikennetietojen hyödyntämisen kehittäminen olisi todennäköisesti toimiva ratkaisu niihin harmaan talouden ja alustalouden ongelmiin, joilla Verohallinto perustelee fiskaalisen kassajärjestelmän tarvetta. Erillinen kassajärjestelmä verotulojen keräämisen näkökulmasta ei tuo tulevaisuudessa lisäarvoa vaihtoehtoihin, jo olemassa oleviin mahdollisuuksiin.

Kaupan liitto katsoo, että kannatettavista tavoitteista huolimatta online-kassajärjestelmät eivät parantaisi kaupan alan kilpailuneutraaliteettia eivätkä vähentäisi merkittävästi harmaata taloutta. Kuluttajakaupan yleisimmät petosmallit jäisivät online-kassajärjestelmien valvonnan ulkopuolelle, joten ehdotettujen kassajärjestelmien käyttöönotto vain muuttaisi petosten tekotapaa.

Verohallinnon työryhmän arvio vuosittaisista verotulojen lisäyksistä edellyttää puutteidensa vuoksi lisäselvityksiä. Laskelmat perustuvat pitkälti Ruotsin verohallinnon omiin selvityksiin siitä, kuinka verotulot lisääntyivät Ruotsissa vastaavatyypisten kassajärjestelmien käyttöönoton jälkeen. Laskelmissa ei ole otettu lainkaan huomioon sitä, että Ruotsissa muutos tapahtui lähes kymmenen vuotta sitten, jolloin maksutavat ja verovalvonnan välineet olivat huomattavasti suppeampia, kuin tänä päivänä. Verohallinnolla on jo nyt kehittyneitä välineitä erilaisten maksutapojen valvontaan. Kaupan liiton näkemyksen mukaan näiden välineiden kehittämien edelleen sekä kansallisella että EU-tasolla korvaa fiskaalisten online- ja muiden vastaavien kassajärjestelmien tarpeen.

Sinänsä digitaalisen taloushallinnon edistäminen on kannatettavaa, mutta sen on tapahduttava vapaaehtoisuuteen perustuen. Fiskaaliset online-kassajärjestelmät eivät automaattisesti tuo yrityksille sellaisia liiketoimintahyötyjä, että järjestelmän perustamiseen käytetyt resurssit olisivat kohtuullisia. Etenkin kun otetaan huomioon online-kassajärjestelmien merkittävät puutteet petostorjunnassa ja riski kassatoiminnan hidastumisesta, ei järjestelmien perustamiseen tarvittavien resurssien määrä ole järkevällä tasolla. Kaupan liitto ei kannata fiskaalisten online-kassajärjestelmien käyttöönottoa Suomessa.

Päivittäistavarakauppa ry ei kannata fiskaalisten kassajärjestelmien käyttöönottoa Suomessa. Yritysten hallinnollista ja kustannustaakkaa ei ole perusteltua kasvattaa järjestelmän hyötyjen jäädessä kaikella todennäköisyydellä selvityksessä arvioitua vähäisemmiksi.

Päivittäistavarakauppayhdistys katsoo, että taloushallinnon digitalisaation edistäminen on kannatettavaa. Digitalisaation tulee kuitenkin olla vapaaehtoista ja jokaisen yrityksen omat lähtökohdat huomioivaa. Yritysten valmiudet järjestelmien uudistamiseen ja täysimääräiseen hyödyntämiseen ovat eritasoisia. Päivittäistavarakaupan toimijoiden järjestelmät ovat pitkälle kehitettyjä, eivätkä ne näin ollen saisi merkittävää lisähyötyä fiskaalisiin kassajärjestelmiin siirtymisen johdosta. Riippuen toteutustavasta, siirtymä tarkoittaisi kuitenkin mitavia päivityksiä järjestelmiin sekä ainakin osittain laitteiden uusimista ja siten merkittäviä kustannuksia ilman sen suurempaa hyötyä liiketoiminnalle.

Online-kassajärjestelmiin liittyy myös toiminnallisia riskejä. Päivittäistavarakaupan toiminnassa kassatoimintojen sujuvuus ja suorituskyky ovat tärkeitä. Kassojen on toimittava nopeasti ja ilman häiriöitä. Fiskaalinen kassajärjestelmä aiheuttaisi lisäpainetta kassajärjes-

telmän toiminnalle ja yhdessä muutenkin jo mittavien tiedonkäsittelytarpeiden kanssa saataisi lisätä toimintojen häiriöherkkyyttä.

Maksamisen tavat ovat murroksessa. Käteisen rahan osuus maksutapahtumista vähenee samalla kun erilaiset digitaaliset maksutavat yleistyvät. Myös tämä kehitys tulee ottaa huomioon. Digitaalisia maksuja sekä maksu- ja luottokorttimaksuja on helpompi seurata ja maksutapahtumista jää aina jälki järjestelmään. Euroopan unionin komissio on ryhtynyt edistämään maksutietojen automaattista välittämistä verohallinnolle. Komissio valmistelee direktiiviehdotusta, joka mahdollistaisi tietojen siirron niin sanottuina massasiirtoina. PTY katsoo, että asian jatkovalmistelussa tulee selvittää, miltä osin siirtyminen fiskaalisiin kassajärjestelmiin voitaisiin korvata maksutietojen paremmalla hyödyntämisellä, joka ei edellyttäisi niin mittavia järjestelmämuutoksia ja laitehankintoja.

Suomen Bensiinkauppioiden ja Liikennepalvelualueiden Liitto ry yhtyvät lausunnossaan Kaupan liiton ja Päivittäistavarakaupan lausuntoon ja eivät kannata hanketta.

OP-ryhmä kannattaa ratkaisua, joka mahdollistaa kassa- ja maksupääteljärjestelmien kehityksen avoimuuden sekä mahdollisimman pienen rasitteen yrityksille käyttöönotto- sekä muutostilanteessa. OP-ryhmä pitää hyvänä, että fiskaaliset kassajärjestelmät loisivat edellytyksiä vastata myös sähköisen kaupan ja ns. alustatalouden verotuksellisiin haasteisiin niin, että verotuksen järjestäminen ei rasita taloudellista toimeliaisuutta, mutta takaa laajan veropohjan toimialasta riippumatta. Esityksen mukaan soveltamisalaa pyritään laajentamaan myös yritysten väliseen kauppaan. OP:n näkemyksen mukaan myös kuluttajia laskuttavat toimialat pitäisi saada jollakin aikavälillä mukaan sääntelyyn. Jatkossa kauppiaille tarjottavissa maksamisen palvelun kokonaisuuksissa fiskaalinen järjestelmä pitäisi olla integroituna palveluna. Tästä avautuu uusia liiketoimintamahdollisuuksia maksamisen palveluita tarjoaville tahoille.

OP haluaa nostaa esille huolen siitä, mitä vaikutuksia esityksellä olisi pienten toimijoiden kuten vanhempainyhdistysten ja erilaisten urheiluseurojen varainkeruuseen. Kyseiset toimijat järjestävät erilaisia varainkeräystapahtumia mm. buffettien muodossa lasten harrastusten tai leirikoulujen kustantamiseksi. Kyse ei ole euromääräisesti suurista tai kansantaloudellisesti merkittävistä summista, mutta niiden yhteisöllinen rooli on sitäkin tärkeämpi. Toivottavasti kassajärjestelmän hankkimispakko ei liikaan vaikeuta tämän tyyppistä toimintaa.

Hankkeen osalta on varmistettava, että toimijoille annetaan riittävä siirtymäaika, jotta tarvittavat järjestelmämuutokset ja valmiudet saadaan toteutettua. Tässä vaiheessa on vielä epäselvää, kuinka paljon esitys lisää esimerkiksi pankkien ja maksunvälittäjien hallinnollista työtä. Esityksessä ei ole vielä pykäläehdotuksia tarvittavien lakimuutosten osalta. Hankkeen edetessä ja konkretisoituessa muutettavaa lainsäädäntöä tulee voida kommentoida tarkemmin.

Nets näkee hankeselvityksen positiivisena ja korostaa että kauppiaan tulisi voida toimittaa fiskaalisten järjestelmien data ensisijaisesti jäljempänä mainitulla e-kuittiprosessilla. Tämä vähentää päällekkäisyyksiä ja kassajärjestelmien muutostöitä, sekä edistää osaltaan kuittien sähköistämistä Suomessa.

Nets tukee tätä kokonaisvaltaista kuittiprosessien digitalisointia ja toimii aktiivisesti sen edistämiseksi Suomessa ja Pohjoismaissa.

RTECO-hanke pitää erittäin positiivisena sitä, että selvityksen ehdotukset kassajärjestelmien muutoksista edistävät hallinnon digitalisaatiota ja tukevat siten hankkeen tehtävää rakenteellisten sähköisten kuittien kehitystä ja käyttöönottoa. Teknisenä peruslähtökohtana hanke pitää puskuroitua online-järjestelmää perusteltuna.

Kassamagneetti Oy toteaa lausunnossaan, että perinteisten ostomallien lisäksi on yleistä integroida kassajärjestelmät myös verkkokauppoihin sekä mobiilimaksujärjestelmiin. Nämä

muodostavat laajennetun kassajärjestelmän, joka on sidonnainen taustalla oleviin kassojen hallintajärjestelmiin. Perinteiset fyysiset fiskaalimallit soveltuvat näiden seurantaan melko huonosti, koska ostotapahtumat tehdään esimerkiksi suoraan verkkoselaimen kautta kuluttajien mobiililaitteilta. Fiskaalimalli, jossa pilvipalvelu huolehtii tiedon raportoinnista, on tässä mallissa optimaalinen ratkaisu tulevaisuutta arvioiden.

Online ratkaisumallien luonne ohjaa merkittävästi teknistä toteutusta pilvipalvelumalliin, jossa kustannusrakenne on yrityksille erilainen kuin fyysisessä mallissa. Pilvipalvelu (SaaS) mallinen kustannus perustuu hyvin usein joko ilmaispalveluun, joka rahoitetaan muilla tavoin, tai kuukausimaksuun, jolla hankitaan palvelun käyttöoikeus määräajaksi.

Puskuroidun online mallin ylläpito asettaa merkittäviä vaatimuksia sekä laitteistoille, että online palveluiden tuottajille. Näissä päärooliin nousevat vastuukysymykset, jotka liittyvät tiedon väliaikaiseen taltiointiin, sekä palvelun saatavuuteen. Kassajärjestelmien virhesietoisuus ja toimintatavat virhetilanteissa korostuvat nykyisestäään hyvin merkittävästi ja muuttavat todennäköisesti järjestelmien hankintakriteerejä yleisellä tasolla.

Online palveluiden määräaikaisuus tai niiden tekninen sijainti Suomen ulkopuolella on asia, joka pitäisi huomioida lainsäädännössä.

Online toiminnoille on vaikeampi arvioida kokonaisvaikutusta. Arvion mukaan hintavaikutus olisi kuitenkin vain noin 5 euroa/käyttökuukausi/kassalaite. Tämä arvio perustuu yleisiin pilvipalveluihin liittyviin hintaodotuksiin, sekä palvelun luonteeseen, jossa fyysisiä komponentteja ei toimiteta asiakkaille. Online mallissa ei yleisesti ole myöskään manuaalisia asennuksia, jotka vaativat kalliita huoltokäyntejä asiakasyrityksen tiloissa.

Verohallinnon toteuttama mobiilipohjainen minimiratkaisu on kassajärjestelmätoimittajien kanssa suoraan kilpailevaa toimintaa. Näkemyksemme mukaan Verohallinnon toteuttama ratkaisu sotisi periaatetta vastaan, jossa valtion ei tulisi pyrkiä vaikuttamaan vapaan markkinatalouden edellytyksiin. Tällainen applikaatio voi tietyn tulkinnan mukaan olla EU-lainsäädännön vastainen. Suosittelemme kyseisen applikaation tilalle liikevaihdon raportointiin perustuvaa verkkopalvelua, jossa yritykset, joilla on pieni liikevaihto, voivat raportoida päivätasolla myynnistään. Tähän palveluun suosittelemme rajapintaratkaisua, johon kassajärjestelmätoimittajat voivat itse rakentaa kevyempiä applikaatioita.

Solteq Oy:n lausunnossa todetaan, että fiskaalinen online-järjestelmä ratkaisu on mahdollista toteuttaa pilvipohjaisella ratkaisulla siten, että erilaiset POS laitteet (kassapäätteet, PC:t, kannettavat, PAD:it, kämmentietokoneet tai älypuhelimet) tallentavat toteutetun kassajärjestelmän ohjelmiston mukaisesti myyntitapahtumat ja niihin liittyvät kuittitiedot skaalautuvaan pilveen (julkinen tai yksityinen), josta ne kopioidaan hallitusti ja tietoturvallisesti lähes reaaliajassa Verohallinnon järjestelmiin. Järjestelmän tulisi myös tukea voimakkaasti kasvavia uusia alueita kuten itsepalvelukioskiratkaisuja sekä sähköisen kaupan kauppapaikkaratkaisuja (E + M).

Solteq Oy suosittelee näiden etujen vuoksi niin sanottua pilvipohjaista puskuroitua online-järjestelmää.

Jotta Verohallinto saavuttaisi hyödyt mahdollisimman laajasti ja mahdollisimman nopeasti, tulisi liiketoimintamallin olla mahdollisimman skaalautuva ja kannustava siten, että yritykset ottaisivat Verohallinnon kassajärjestelmän ensi tilassa käyttöön. Näin ollen lisensointimalli tulisi olla erityisen kevyt, erityisesti pienten yritysten osalta. Yrityksille jäivät kustannukset olisivat siten järjestelmän päivittämiseen / vaihtoon liittyvät kustannukset sekä tukikustannus kassajärjestelmän teknisen toimittajan osalta. Verohallinto puolestaan kattaisi lisenssikustannuksen kassajärjestelmän ja sen ylläpidon osalta sekä Verohallinnon järjestelmien

integraation osalta. Hankkeessa tulisi huomioida pienet ja suuret yritykset omina segmentteinään.

Keskeistä Solteq:in näkemyksen mukaan on toteuttaa ratkaisut ja integraatiot siten, että siirtyminen / integraatio Verohallinnon järjestelmiin on mahdollisimman yksinkertainen ja kustannustehokkaasti sekä operatiivisesti hyvin tuettu.

Finnpos näkee, että väärinkäytön vaikeuttaminen on toteuttamisen arvoista, vaikka kaikkia huijaamisen tapoja ei yhdellä muutoksella voidakaan ratkaista. Myöskään kassajärjestelmäpäivitysten ei tarvitse olla kalliita, varsinkin jos päivitykset toteutetaan ohjelmistopäivityksinä ilman vaatimusta fyysisestä lisälaitteesta. Tässä mielessä työryhmän ehdottama puskuroidu online-malli vaikuttaa hyvältä. Sen sijaan Finnpos ei tue reaaliaikaista järjestelmää, jossa myynti estyy palvelinyhteyden puuttuessa. Toki myös puskuroidussa online-mallissa on ratkottavia asioita – esimerkiksi Verohallinnon palvelinten suorituskyky ja saatavuus on varmistettava. Kuittien vieminen keskitettyyn palveluun houkuttaa myös varmasti hakkereita. Rakenteellisessa muodossa esitetyt kuitit sisältävät usein pseudonymisoitua henkilötietoa esim. loyalty-korttinumeron muodossa, joten henkilötietojen suojaus pitää myös varmistaa.

Kassajärjestelmätoimittajille ohjelmistopäivitykset ovat arkipäivää. Selkeällä rajapinnalla ja riittävän pitkällä siirtymäajalla päivitysten aiheuttamat kustannukset ovat kontrollissa. Työryhmän tavoin myös Finnpos näkee, että oikein toteutettuna hanke toimii sähköisten kuittien katalysaattorina, mikä tehostaa ja automatisoi taloushallintoa digitalisoimalla siellä käsiteltäviä tositteita.

Sekho Brothers Oy:n mukaan digitalisaation edistyessä ostajat saavat rakenteiset kuitit kaupan järjestelmistä. Tämä sama ekosysteemi on hyödynnettävissä myyntitapahtuman välittämiseen Verohallintoon. Näin ollen myyjäorganisaatiolla on ainoastaan yksi yhteys, jonka kautta voidaan hoitaa kuitin toimitus sekä ostajalle että Verohallintoon.

Ekosysteemin hyödyntämisen täyttää Verohallinnon asettamat tavoitteet:

- Kuittitapahtumaa ei voida muuttaa
- Kuittitapahtuma voidaan tarkistaa jälkikäteen Verohallinnon palvelusta
- Kuittitieto on rakenteellisessa muodossa (XML), josta se on muunnettavissa eri muotoihin Verohallinnon palvelussa
- Myyntitapahtumat eivät esty, vaikka tietoliikenneyhteydet olisivat poikki (puskuroidu malli)
- Ostajalle tuotetaan kuitti joko paperisena tai sähköisenä
- Ostaja voi varmistaa kuitin rekisteröintiä Verohallinnon palvelusta joko kuitissa olevan QR-koodin tai kuitissa olevien perustietojen avulla, kuten y-tunnus ja kuittinumero. Nämä tiedot ovat riittävät yksilöimään kuitteja yksittäisen yrityksen kuiteista.

SKJ Systems Ltd Oy on kassajärjestelmätoimittaja, joka on toiminut Suomessa vuodesta 1983 lähtien. Yrityksen näkemyksen mukaan hankkeen tärkeimmät elementit ovat tiedottaminen, standardoitu tarkkailunauha ja kassojen rekisteröinti Verohallintoon, ja näiden jälkeen tuo varsinainen online fiskaalinen kassajärjestelmä. Lausunnossa esille nostettuja kysymyksiä olivat:

- osalla toimialoja tavaroiden päivittäinen varastoinventointi hävikin ja ohimyyntin poistamiseksi
- ettei maksukorttimyyntiä tulisi laskea käteisen rahan kauppaan mukaan
- olemassa olevat minikassajärjestelmät iZettel ja Nets minikassa
- yritys katsoo, ettei järjestelmätasolla ole mahdollista myyntirekisterien manipulointi
- yritys esittää kontrollinauhan sertifiointia
- ECR-laitteiden päivittämistä ei pidetä mahdollisena fiskaaliseen järjestelmään

Annetut lausunnot voi tilata Harmaan talouden selvitysyksiköstä:

email: HTSY@vero.fi.

